

OBEC PLIEŠOVCE

INFORMÁCIA PRE VEREJNOSŤ

v súlade s § 15 ods. 1 písm. a) a § 15a zákona Národnej rady Slovenskej republiky
č. 42/1994 Z. z. o civilnej ochrane obyvateľstva v znení neskorších predpisov

INFORMÁCIA PRE VEREJNOSŤ

Obec Pliešovce v súlade s § 15 ods. 1 písm. a) a § 15a zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 42/1994 Z. z. o civilnej ochrane obyvateľstva v znení neskorších predpisov zverejňuje informácie o zdrojoch ohrozenia, rozsahu ohrozenia, následkoch na postihnutom území, o spôsobe varovania obyvateľstva a záchranných prácach, úlohách a opatreniach a podrobnostiach o tom, kde sa dajú získať ďalšie informácie súvisiace s plánom ochrany.

1. Informácie o zdrojoch ohrozenia

1.1 Povodne

Územie Pliešoviec odvodňujú dva hlavné toky: Krupinica a Neresnica. Významnejšia je Krupinica, ktorá pramení v Javorí a má dĺžku 65,4 km. Odvodňuje strednú a južnú časť územia a vlieva sa do Ipľa. V katastri obce má dva prítoky: Rimáňsky jarok a Klinkovica. Neresnica je dlhá 25,5 km a pramení na južných svahoch Ježovej. V centre obce priberá Mackovie jarok a jarok Predkúty. Zaujímavosťou z hľadiska príslušnosti k povodiam je kotlinové rozvodie medzi povodím Hrona (Slatiny) a povodím Ipľa, ktoré rozdeľuje kotlinový prah nazývaný Rázputie. Agresívnejšia Neresnica (vlieva sa do Slatiny) sa zahľbuje rýchlejšie a hrozí načapovaním horného toku Krupinice, ktorú už o niektoré prítoky ochudobnila. Kotlinové rozvodie je druhé najvýznamnejšie na území Slovenka po Štrbskom prahu v Podtatranskej kotline.

Dôležitou súčasťou vodstva obce je aj vodná nádrž – rybník Pliešovce. Pôvodne bol vybudovaný v 50. rokoch 20. storočia ako prietochý priamo na toku Krupinice. Bol zahradený sypanou hrádzou zo zeminy a spevnenou drevenou konštrukciou. Pri povodniach na prelome 50. a 60. rokov 20. storočia bola hrádza strhnutá a bol vybudovaný nový rybník. Nová hrádza má v súčasnosti dĺžku 233 m, výšku 6,5 m a šírku koruny 3,5 m. Maximálna plocha rybníka je 6,68 ha a objem 126 500 m³.

Záplavy spôsobuje aj zvýšený odtok vôd, pretože priepuste a rigoly nie sú schopné odvádzať enormné množstvo spadnutej vody. Premočením pôdy dochádza k jej zosuvom. Prívalová voda unáša naplaveniny, konáre, stromy, ktoré upchávajú priepusty cez cestu. Taktiež dochádza k zaplaveniu domov, pivníc, dvorov, studní, miestnych komunikácií, podmytiu mostov, zaplaveniu a poškodeniu ciest II. a III. triedy. Poľnohospodárstvo výraznou mierou ovplyvňuje výskyt povodní v obci. Základom poľnohospodárskej výroby je rastlinná výroba. Stúpa podiel pestovania riedkosiatych plodín, ktoré sa vysievajú na jar. V čase výskytu povodní hlavne v jarnom období, kedy koreňový systém je slabo upevnený v pôde, dochádza pri prívalových dažďoch k stekaniu vody z polí a k strhávaniu nánosov blata do okolia. Nebezpečenstvo vzniku povodní hrozí aj pri okamžitom porušení telesa hrádze rybníka, pričom sa predpokladá vznik prielomovej vlny, ktorá spôsobí najviac škôd v bezprostrednej blízkosti záhradkárskej osady.

2. Informácie o možnom rozsahu mimoriadnej udalosti a následkov na postihnutom území a životnom prostredí

2.1 Povodne

Vznik mimoriadnej udalosti v dôsledku povodní predstavuje v závislosti od rozsahu povodne predovšetkým riziko veľkých majetkových škôd a v prípade nerešpektovania pokynov orgánov štátnej správy ochrany pred povodňami aj riziko ohrozenia zdravia a života.

3. Nebezpečné vlastnosti a označenie látok a prípravkov, ktoré by mohli spôsobiť mimoriadnu udalosť

AMONIAK

- ✓ sumárny vzorec **NH₃**
- ✓ UN kód (identifikačné číslo látky) 1005
- ✓ Kemlerov kód (identifikačné číslo nebezpečia) 268

Základná charakteristika

Pri bežnom tlaku a teplote je amoniak toxický, bezfarebný plyn (teplota varu za normálnych podmienok je -33,5°C) s charakteristickým prenikavým, ostrým, silne dráždivým zápachom. Amoniak je zásaditá žieravina, v kvapalnej forme pôsobí leptavo. Vďaka svojej hustote 0,771 kg.m⁻³ je zhruba o polovicu ľahší ako vzduch. Skladuje sa skvapalnený pod tlakom. Je veľmi dobre rozpustný vo vode, s kyselinami reaguje za vzniku amónnych solí. Má silné korozívne účinky voči kovom, hlavne voči zliatinám medi.

Dopady na zdravie človeka, riziká

Vo všeobecnosti možno amoniak charakterizovať ako látku toxickú, ktorá však vďaka svojmu prenikavému zápachu, upozorňujúcemu včas na svoju prítomnosť, väčšinou nepredstavuje výrazné riziko pre človeka.

Krátkodobá expozícia amoniaku môže dráždiť aj popáliť kožu a oči s rizikom trvalých následkov. Môže spôsobiť podráždenie nosnej sliznice, úst, hltana, spôsobuje kašeľ a dýchacie problémy. Expozícia s vyššími koncentráciami amoniaku môže spôsobiť aj zavodenie pľúc (edém) a vážne dýchacie problémy. Pri koncentrácii vyššej než 0,5 % obj. (asi 3,5 g.m⁻³) je i krátkodobá expozícia smrteľná. Pri styku so skvapalneným amoniakom vznikajú ťažké omrzliny. Koncentrácia 0,25% obj. pár vo vzduchu je nebezpečná pri vdychovaní po dobu 30 min.

Dopady z hľadiska životného prostredia

Vo vzťahu k životnému prostrediu ide o látku nebezpečnú. Amoniak je veľmi toxický pre vodné organizmy (predovšetkým ryby), pričom zohráva významnú rolu jeho veľmi dobrá rozpustnosť vo vode. Môže meniť pH - hodnotu ekologických systémov, spôsobuje okysľovanie pôd a podporuje eutrofizáciu vôd (premnoženie rias a siníc).

KYSELINA CHLOROVODÍKOVÁ

- ✓ sumárny vzorec **HCl**
- ✓ UN kód (identifikačné číslo látky) 1789
- ✓ Kemlerov kód (identifikačné číslo nebezpečnosti) 80

Základná charakteristika

Chlorovodík je bezfarebný plyn s bodom varu $-85,1\text{ }^{\circ}\text{C}$. Po rozpustení vo vode reaguje silne kyslo a je označovaný ako kyselina chlorovodíková, technický názov kyselina soľná. Je dymivá, odparuje sa z nej plynný chlorovodík. Je to číra bezfarebná až svetložltá kvapalina s ostrým štiplavým zápachom. Kvapalina sa ľahko odparuje a tvorí silne leptavú zmes, ktorá je ťažšia ako vzduch. Látka reaguje s mnohými kovmi za tvorby ľahko zápalného vodíka. Pri kontakte s hydroxidmi môže nastať prudká reakcia.

Dopady na zdravie človeka, riziká

Veľmi nebezpečná látka, jej pary spôsobujú ťažké a bolestivé poleptanie kože, veľmi vážne popáleniny očí, dýchacích ciest a pľúc až edém hlasiviek a pľúcny edém. Pľúcny edém môže vzniknúť s oneskorením až dva dni. Po vdýchnutí pár je preto vždy nutné lekárske vyšetrenie. Kontakt s kvapalinou spôsobuje silné poleptanie zasiahnutých častí tela. Silné dráždenie ku kašľu, mohutné slzenie, pichľavé bolesti na koži. Pri požití dochádza k poleptaniu zažívacieho traktu. Aj malé množstvo vyvoláva páľčivú bolesť, zovretie hrdla, zvracanie a šokový stav. Väčšie dávky spôsobujú rozsiahlu deštrukciu, perforáciu žalúdka a smrť. Koncentrácia 0,15 % pôsobí po niekoľkých minútach smrteľne.

Dopady z hľadiska životného prostredia

Pri úniku tejto žieravej kvapaliny môže dôjsť k uvoľneniu silno leptavej hmly, ťažšej než vzduch. Výrazne znižuje pH (zvyšuje kyslosť) prírodných systémov, do ktorých prenikne. Je veľmi nebezpečná pre ryby a vodné organizmy.

AUTOMOBILOVÝ BENZÍN

- ✓ UN kód (identifikačné číslo látky) 1203
- ✓ Kemlerov kód (identifikačné číslo nebezpečia) 33

Základná charakteristika

Bezfarebná až bledožltá prchavá a mimoriadne horľavá kvapalina s typickým benzínovým zápachom. Pary benzínu so vzduchom tvoria výbušnú zmes.

Dopady na zdravie človeka, riziká

Benzín je škodlivý pri vdýchnutí, pri kontakte s pokožkou a po požití. Príznaky a symptómy: podráždenie kože (pocit pálenia, sčervenania, opuch, odmastenie pokožky sprevádzané dermatologickými zmenami), podráždenie očí (sčervenanie a pocit rezania), podráždenie dýchacích orgánov (kašeľ, sípavé dýchanie, ťažkosti pri dýchaní, krátky dych), zvýšená teplota. Dýchacie problémy môžu pretrvávajúť niekoľko hodín po expozícii. Má narkotické účinky, vdychovanie vysokých koncentrácií výparov môže pôsobiť na centrálnu nervovú sústavu a prejaviť sa stratou orientácie, bolesťou hlavy, nevoľnosťou. Dlhodobé vdychovanie môže spôsobiť bezvedomie a

smrť. Dopady na krvotvorbu: anémia, znížená imunita. Dopady na periférnu nervovú sústavu: nestála chôdza, slabosť svalov. Dopady na sluchové orgány: dočasne slabší sluch, hučanie v ušiach.

Dopady z hľadiska životného prostredia

Benzín je toxický pre vodné organizmy. Vo vode slabo rozpustný, môže spôsobiť dlhodobé nepriaznivé účinky vo vodnom prostredí.

4. Informácie o spôsobe varovania obyvateľstva a o záchranných prácach

4.1 Varovanie obyvateľstva

Varovanie obyvateľstva sa vykonáva varovnými signálmi:

- a) „**VŠEOBECNÉ OHROZENIE**“, t.j. **dvojminútovým kolísavým tónom sirén** pri ohrození alebo vzniku mimoriadnej udalosti ako aj pri možnosti rozšírenia následkov mimoriadnej udalosti.
- b) „**OHROZENIE VODOU**“ t.j. **šesťminútovým stálym tónom sirén** pri ohrození ničivými účinkami vody sa varovanie obyvateľstva vykonáva signálom.

Koniec ohrozenia sa vyhlasuje signálom „**KONIEC OHROZENIA**“, t.j. **dvojminútovým stálym tónom sirén** bez opakovania.

Varovný signál a signál koniec ohrozenia sa následne dopĺňajú **hovorenou informáciou** prostredníctvom hromadných informačných prostriedkov, ktorá by mala obsahovať predovšetkým informácie o čase vzniku a druhu mimoriadnej udalosti, o predpokladanom rozsahu ohrozenia a pokyny pre obyvateľstvo.

V súlade s § 15 zákona NR SR č. 7/2010 Z. z. o ochrane pred povodňami varovanie obyvateľstva pred nebezpečenstvom v mieste vzniku alebo možného vzniku povodne, v mieste nebezpečenstva povodne a v miestach nižšie ležiacich na vodnom toku sa zabezpečuje prostredníctvom **hlásnej povodňovej služby**. Varovanie obyvateľstva na povodňou ohrozenom území vykonáva varovacie a vyznamievacie centrum civilnej ochrany alebo obec podľa osobitného predpisu.

4.2 Záchranné práce

V zmysle vyhlášky MV SR č. 523/2006 Z. z. o podrobnostiach na zabezpečenie záchranných prác a organizovania jednotiek civilnej ochrany sa v súvislosti so vznikom nožnej mimoriadnej udalosti vykonávajú záchranné práce ako činnosti na záchranu života, zdravia osôb a záchranu majetku ako aj na odsun z ohrozených alebo postihnutých priestorov. Súčasťou záchranných prác sú činnosti na zamedzenia šírenia a pôsobenia následkov mimoriadnej udalosti a vytvorenie podmienok na odstránenie následkov mimoriadnej udalosti. Záchranné práce sa vykonávajú zložkami integrovaného záchranného systému, útvarmi policajného zboru a osobami povolánymi na osobné úkony.

Pre prípad vzniku **akejkoľvek mimoriadnej udalosti** sa vykonávajú najmä tieto činnosti:

- ✓ varovanie obyvateľstva a vyznamenie osôb ohrozených mimoriadnou udalosťou a pri zmenách situácie počas vykonávania záchranných prác,
- ✓ vykonávanie prieskumu a pozorovania na postihnutom území s cieľom vyhľadať postihnuté osoby a vyznačiť životu nebezpečné úseky,
- ✓ vyslobodzovanie postihnutých osôb z trosiek zničených a narušených budov, vrakov dopravných prostriedkov, z horiacich budov a pod.,
- ✓ zabezpečenie prívodu vzduchu a vody osobám v zavalených priestoroch,

- ✓ poskytovanie prvej predlekárskej pomoci a neodkladnej zdravotníckej starostlivosti zraneným osobám vrátane odsunu postihnutých do zdravotníckych zariadení (vykonávajú príslušníci hasičského záchranného zboru a rýchlej lekárskej pomoci),
- ✓ lokalizácia a likvidácia požiarov ohrozujúcich postihnuté osoby a nasadené sily a prostriedky,
- ✓ vykonávanie hygienickej očisty postihnutých osôb,
- ✓ regulácia pohybu osôb a dopravných prostriedkov na postihnutom území s dôrazom na zamedzenie vstupu osôb a techniky do ohrozenej oblasti,
- ✓ uzavretie postihnutého územia,
- ✓ odsun nezranených osôb z postihnutého územia,
- ✓ núdzové zásobovanie a núdzové ubytovanie osôb, ktoré sú následkom mimoriadnej udalosti bez základných životných potrieb,
- ✓ pozorovanie postihnutého územia,
- ✓ poskytnutie veterinárnej pomoci postihnutým zvieratám a vykonanie veterinárnej očisty,
- ✓ uvoľňovanie určených cestných komunikácií a železničných tratí, vytvorenie priechodov a prejazdov potrebných na vykonávanie záchranných prác,
- ✓ zachytávanie ropných produktov na vodných plochách a tokoch,
- ✓ identifikácia, odsun usmrtených osôb,
- ✓ psychologická a duchovná pomoc.

4.2.1 Záchranné práce pri povodniach

V čase nebezpečenstva povodne, počas povodne a po povodni v bezprostredne ohrozených alebo už zaplavených územiach sa vykonávajú tieto **povodňové záchranné práce**:

- ✓ varovanie, práce spojené s ochranou, evakuáciou obyvateľstva na nevyhnutne potrebný čas v územiach ohrozených a alebo zaplavených povodňou,
- ✓ ochrana a zachraňovanie majetku na postihnutom území,
- ✓ odstraňovanie prekážok, ktoré bránia plynulému odtoku vôd,
- ✓ odsun nebezpečných látok z dosahu záplav,
- ✓ nevyhnutné práce na prístupových komunikáciách súvisiace s obnovením prístupu do sídelných celkov vrátane výstavby provizórnych mostných objektov a lávok,
- ✓ riadenie dopravy, vytyčovanie obchádzok a osadzovanie provizórneho dopravného značenia,
- ✓ ochrana vodných zdrojov a rozvodov pitnej vody, elektrickej energie, plynu a telekomunikačných sietí,
- ✓ uzatvorenie evakuovaného územia a ochrana majetku evakuovaných osôb,
- ✓ núdzové zásobovanie pitnou vodou a potravinami v postihnutých oblastiach,
- ✓ vyhľadávanie nezvestných osôb,
- ✓ odčerpávanie vody zo zatopených domov, pivníc, studní, verejnej kanalizácie, žúmp a iných objektov,
- ✓ hygienicko - protiepidemiologické opatrenia vyvolané povodňami,
- ✓ zabezpečenie verejného poriadku na území postihnutom povodňami,
- ✓ odstraňovanie naplavenín z domov a z iných objektov, verejných priestranstiev a z komunikácií,
- ✓ zabezpečovanie poškodených stavieb proti zrúteniu alebo ich asanácia,
- ✓ iné práce vykonávané na príkaz štátnej správy ochrany pred povodňami a obcí do odvolania II. stupňa povodňovej aktivity.

Povodňové záchranné práce riadi obec, okresný úrad a okresný úrad v sídle kraja podľa rozsahu ohrozenia a podľa spracovaných plánov záchranných prác. Vykonávanie zásahov povodňových záchranných prác riadi OR HaZZ, kým ich neprevezme obec alebo okresný úrad.

5. Úlohy a opatrenia po vzniku mimoriadnej udalosti

Po vzniku mimoriadnej udalosti a vyhlásení mimoriadnej situácie sa vykonávajú základné úlohy a opatrenia:

- ✓ záchranné práce silami a prostriedkami z územia, na ktorom bola vyhlásená mimoriadna situácia,
- ✓ obec vedie zoznamy využiteľných síl a prostriedkov pri záchranných prácach rámci svojho územného obvodu,
- ✓ evakuácia,
- ✓ núdzové ubytovanie a núdzové zásobovanie ,
- ✓ obec, má spracovaný prehľad ubytovacích a stravovacích zariadení využiteľných v prípade mimoriadnej udalosti na zabezpečenie núdzového zásobovania a núdzového ubytovania, ktorý je súčasťou plánu núdzového zásobovania a núdzového ubytovania,
- ✓ podľa potreby obec uzatvára s prevádzkovateľmi ubytovacích a stravovacích zariadení dohody o zabezpečení núdzového zásobovania a núdzového ubytovania;
- ✓ využitie základných zložiek integrovaného záchranného systému:
 - hasičský a záchranný zbor,
 - záchranná zdravotná služba,
 - kontrolné chemické laboratórium CO,
 - horská záchranná služba,
 - banská záchranná služba.

6. Podrobnosti o tom, kde sa dajú získať ďalšie informácie súvisiace s plánom ochrany obyvateľstva

Ďalšie informácie súvisiace s plánom ochrany obyvateľstva je možné získať priamo na obecnom úrade.

7. Odkaz na obmedzenia vyplývajúce z ochrany dôverných informácií a utajovaných skutočností

Vyššie zverejnené informácie sú v súlade so zákonom NR SR č. 42/1994 Z. z. o civilnej ochrane obyvateľstva v znení neskorších predpisov a nevzťahujú sa na žiadne obmedzenia vyplývajúce zo zákona č. 215/2004 Z. z. o ochrane utajovaných skutočností a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a zákona č. 122/2013 Z. z. o ochrane osobných údajov v znení neskorších predpisov.

V Pliešovciach 20. 01. 2015